

2+1

IRODALMI ÉS FILMES VERSENY (2021/2022)

JAVÍTÓKULCS

Kedves Kollégák!

Köszönjük munkájukat és együttműködésüket! Reméljük, a versenyre kijelölt két olvasmány és a film kellemes, tartalmas élményt nyújtott, továbbá sikeres volt a tanítványokkal való együttműködés.

Kérjük,

- a javítást a javítókulcs alapján végezzék, figyelembe véve annak szempontjait és ajánlásait, rugalmasan alkalmazva azokat a versenyzők szövegeihez,
- a javításnál piros színű tollat használjanak,
- a jó megoldást pipával, a hiányzót hiányjellel jelöljék,
- fél pontot ne adjanak,
- az elért pontszámot feladatonként írják be a megfelelő négyzetbe, az összpontszámot tüntessék fel a feladatlap első oldalán.

Ray Bradbury: Fahrenheit 451

1.) Egy híres német költő, Heinrich Heine mondása szerint: „Ahol könyveket égetnek, ott végül embereket is fognak.”

a) Értelmezd az állítást! Mire gondolhatott Heine ezzel a kijelentésével?

A könyvégetés az emberi gondolatok elpusztítását jelképezi. Ahol a hatalom erőszakosan fellép a számára elfogadhatatlan gondolatokkal szemben, ott valószínűleg a gondolatok forrását, az embert is el akarják majd hallgattatni, pusztítani.

A válasz kifejtettségétől függően 2, 1, 0 pont adható

2	
---	--

b) Hogyan vonatkozatható Heine állítása Bradbury kisregényére?

A regényben a tűzörség dolga az illegálisan tartott könyvek felkutatása és elégetése, de ez a regény egy pontján ahhoz vezet, hogy az egyik feljelentett asszony élve elégeti magát a könyveivel együtt.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

2.) Clarisse elmeséli Montagnak, hogy akarata ellenére pszichiáterhez küldték. Mi lehet az oka és a célja annak, hogy erre kötelezik?

Clarisse nem a normáknak megfelelően viselkedik, emiatt az iskolában beilleszkedési zavarral is küzd. Tevékenységei (séta, beszélgetés, a természet megfigyelése stb.) értelmetlennek tűnnek a hatalom számára, ezért mindjárt gyanúsnak is találják, beteges devianciának, amit el kell nyomni a lányban.

A válasznak ki kell térnie mind az okra (1 pont), mind a célra (1 pont). Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

3.) Clarisse összegzése szerint egy napjuk az iskolában a következő tevékenységekkel telik: „tv-óra, kosárlabda, baseball vagy atlétika... Egy kis társalgás a folytatásos tévésorozatról, egy kis rajzolás, megint sport...”

Jellemezd a regényvilág iskolai oktatását! Milyen embereket akar nevelni az az iskola, ahol ezeket a tantárgyakat tanítják?

Olyanokat, akik nem gondolkodnak, csak felszínes dolgokkal foglalkoznak, semmilyen saját vélemény megformálására nem képesek. Arányosan több a sport, mint a szellemi tevékenység, tehát fontosabb a test, mint a szellem vagy a lélek fejlesztése.

A válasz kifejtettségétől függően 2, 1, 0 pont adható.

2	
---	--

4.) Jellemezd két-három mondatban Montag házasságát! Milyen a kapcsolata a feleségével?

Feleségével elhidegültek egymástól, nem tudnak miről beszélgetni, feszélyezik egymást a jelenlétükkel. Idegennek érzik a másik érdeklődési körét, már a múltjuk legfontosabb eseményei (pl. a megismerkedésük körülményei) is felidézhetlenné váltak a számukra.

Bármely két jellemző megnevezése pontot ér. Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

5.a) Miért érzi Mildred, Montag felesége olyan elengedhetetlenül fontos dolognak az életében a hatalmas tévét?

Mildred a férjével nem beszélget, idegennek érzi őt, míg a tévében szereplő műsor szereplői számára „a család”. Általuk mindig emberek veszik körül, társasága van, beszélnek hozzá, bár érdemi párbeszédet nem lehet velük folytatni – ez viszont nem is zavarja őt, hiszen a gondolkodását elbutította ez a világ. Mildred vágyik a társaságra, de nincsenek valódi emberi kapcsolatai, de ebben a világban az emberek tipikusan nem beszélgetnek egymással (erről Clarisse is beszélt Montagnak).

Bármely két ok megnevezése pontot ér. Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

5.b) Idézd fel, milyen műsorokat néz Mildred a tévében! Mik a kedvencei? (Nem a címük kell, hanem írd körül, miről szól az adott műsor!)

- a „család”: a színészek egy család történetét játsszák el sok rokon szerepeltetésével, amibe a nézők is bekapcsolódhatnak (1 pont)
- szórakoztató műsorok – pl. bohócok, rajzfilmek, zenés műsorok, autóverseny erőszakos halállal, ötperces románc – csupa hangos, színes, felszínes dolog (1 pont)

Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

6.) A Mildredhez kikerkező mentősök szerint éjszakánként kilenc-tíz alkalommal is ki kell menniük az altatótúladagolások kezelése miatt. Ahogy mondja: „*Néhány éve most már olyan sűrűn fordul elő, hogy különleges gépeket kellett konstruálnunk.*”

Szerinted mivel magyarázható, hogy szinte népbetegséggé vált ebben a világban az altatószer túladagolása?

Az emberek boldogtalanok és magányosak, menekülnek a saját életük sivársága elől. Erre eszköz a tömegszórakoztatás mellett az altató – olyan, mintha öntudatlanul el akarnák dobni maguktól az életet.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

7.) A regény világában a jólét és a szórakozás könnyű elérhetősége ellenére az emberekben sok feszültség van, amit le kell vezetniük valahogyan. Clarisse pl. a Vidámparkot, az Ablakzúzdát, az Autórombolót említi tipikus napi programként, Mildred autós száguldozással, állatok elütésével vezeti le a feszültséget.

Mi lehet az oka annak, hogy ekkora igény van az agresszió levezetésének ilyen módjára?

Már az iskolától kezdve egészen a felnőtt életig mindent leszabályoznak az életükben – azt, hogy mit gondoljanak, mit tegyenek. (Az iskolában nem kérdeznek, nem gondolkodnak, felnőttként csak reklámokat vagy értelmetlen műsorokat néznek, olyan az egész, mint valami agymosás.) Ez idővel nyomasztóvá válik, hiszen korlátozott lesz az életük, így az ezzel kapcsolatban fellépő dühöt csak így tudják levezetni.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

8.) Véleményed szerint tekinthető-e ez a világ egy diktatúrának? Véleményedet indokold is!
Igen, hiszen az elvárttól másképp gondolkodókat akár fizikai megsemmisítés is fenyegeti. Korlátozzák a társas kapcsolatokat (pl. nem tartják követendőnek a családtagok esti beszélgetését), tiltják az olvasást, az embereket megfigyelik, besúgók levelei alapján megy ki hozzájuk a Tűzország. Beatty véleménye szerint: „Mindenki örült, aki azt hiszi, kijátszhatja a kormányt és minket.”

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

9.) Beatty a következőket mondja a tűzország történetéről:

„Mi vagyunk a Boldogság őrei, maga meg én és a többiek. Mi szállunk szembe azokkal a kevesekkel, akik ellentmondó elméleteikkel és gondolataikkal mindenkit boldogtalanná akarnak tenni.”

Milyen kapcsolat lehet a könyvégetés és Beatty gondolatai között?

Azt gondolják, hogy a könyvekben lévő sokféle világnézet, gondolat, nézőpont ellenségeskedést szít az emberek között, ami konfliktusokhoz, boldogtalansághoz vezet. Ahhoz, hogy ne lehessenek egymással ellentétesen gondolkodó emberek, meg kell semmisíteni a gondolkodás sokszínűségét tartalmazó könyveket.

A válasz kifejtettségétől függően 2, 1, 0 pont adható.

2	
---	--

10.) Milyen okból vitt haza Montag könyveket?

Maga sem tudja pontosan, de úgy érzi, a könyvekben lehet valami fontos dolog, ami miatt akár a halált is választják egyesek. Azt reméli, a könyvek által rájöhet arra, hogy miért érzi az életét üresnek.

Bármely ok megnevezése pontot ér. Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

11.) A regényben kiderül, hogy több atomháborún is túl vannak már, és a cselekmény jelenében is háborús készülődés zajlik.

Mit gondolnak a háborúról, a háborús készülődésről az átlagemberek? Mi lehet az oka a véleményüknek?

A háborúról nem akarnak érdemben tudomást venni, lekicsinylik a jelentőségét. (Mildred barátnőinek férjeit behívták, de ők nem aggódnak, hiszen azt mondták nekik, hogy csak pár napos villámháború lesz.) (1 pont) A propagandának hisznek, ami hazudik a valóságról, megszépíti azt. (1 pont)

Adható: 2, 1, 0 pont.

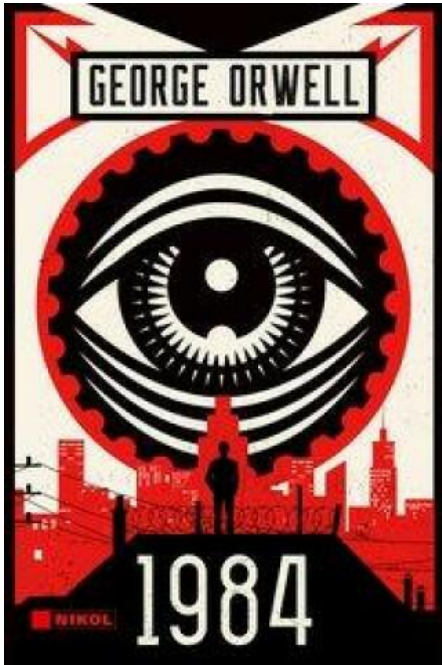
2	
---	--

George Orwell: 1984

1.) Nézd meg az alábbi két képet, amik Orwell regényének egy-egy kiadásához készültek!

Fogalmazz meg *három* olyan állítást, ami kapcsolatot teremt a képek és a regény cselekménye, mondanivalója között! Jelezd a válaszodban, hogy az állításod melyik képre vonatkozik! Mindkét képről tegyél legalább egy észrevételt!

A)

B)

Lehetséges válaszok:

A) kép:

- a nagy szem közepén az állandó megfigyelésre utal
- a szem egy körben van, ami a kamerán keresztüli megfigyelést jelentheti
- a közepén egyedül álló férfi Winston magányos figuráját jelentheti
- a kiemelkedő épületek esetleg utalhatnak a minisztériumok tömbjeire
- az évszámban a négyes egy orosz betűre emlékeztet, ami a szovjet diktatúra jellegével köti össze a történetet

B) kép

- középen a bajszos férfi Nagy Testvért mutatja
- Nagy Testvér szemei ijesztőek, fenyegetően utalnak a plakátra, ami szerint „Nagy Testvér szemmel tart.”
- alul a lehajtott fejű, egyforma emberek az elnyomott, uniformizált tömegre utalnak
- középen Winston áll, kezében a korallt tartalmazó üveg papírnehezékkel
- a tömeg egyetlen kidolgozottabb alakja lehet Winston, aki része ugyan a tömegnek, de nem olvad bele teljesen, összetettebb figurának tűnik

Bármilyen további helyes válasz elfogadható.

A maximális 3 pont akkor adható meg, ha a versenyző mindkét képről tesz észrevételt, és egyértelművé teszi, hogy az egyes megállapítások melyik képre vonatkoznak. Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

2.) A regényben fontos szerepe van a *telekép* nevű eszköznek.

Milyen kettős szerepe van a teleképnek az emberek életében?

Egyszerre a propaganda közvetítésének (1 pont) és a megfigyelésnek (1 pont) az eszköze. Általa a hatalom folyamatosan jelen van az emberek magánszférájában.

Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

3. a) Milyen céllal tartják meg naponta a *Két Perc Gyűlöletet*?

Kimondott, vállalt célja az ellenségkép sulykolása, hogy legyen egy személy (Goldstein), akit minden probléma forrásaként lehet megnevezni.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

3. b) Szerinted miért hasznos a hatalom számára, hogy napi szinten, ismétlődő módon része a *Két Perc Gyűlölet* az emberek életének? Milyen rejtett célja lehet ennek a közvetlenül kimondott célon túl?

Ki nem mondott cél lehet, hogy minden dühöt, gyűlöletet, a diktatúra által keltett rossz érzések miatt felgyűlt sokféle feszültséget le lehet így vezetni (pl. Winstonról is megtudjuk, hogy fejben néha nem Goldstein, hanem Nagy Testvér, a Párt és a Gondolatrendőrség ellen irányul a dühe közben).

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

4.) Orwell regényvilágában tiltják a szerelmet, a szexualitás szabad megélését. Mi lehet ennek az oka?

A szerelem, a testi-lelki vonzalom kontrollálhatatlanná teszi az egyént a hatalom számára.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

5.) Winston a következő gondolatot írja le a naplójába: „*A szabadság az, ha szabadságunkban áll kimondani, hogy kettő meg kettő négy. Ha ezt megtehetjük, minden egyéb magától következik.*”

Értelmezd ezt a gondolatot a saját szavaiddal!

Akkor vagyunk szabadok, ha kimondhatjuk a megkérdőjelezhetetlen tényeket. Ha a valóság tényeiről szabadon beszélhetünk, akkor a cselekedetinkben sem korlátoznak minket, reagálhatunk a valóság eseményeire.

A válasz kifejtettségétől függően 2, 1, 0 pont adható.

2	
---	--

6. a) Kik a regényben proliknak nevezett társadalmi csoport?

A munkások tömegei a külvárosban, akik nem párttagok.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

6. b) Mennyiben van jobb, illetve rosszabb életük, mint a párttagoknak?

Szabadabban élnek, többnyire telekép sincs a környékükön, a rendőrség kevésbé kontrollálja a mindennapjaikat (1 pont), viszont teljes nyomorban, fizikailag és szellemileg egyaránt állatias szinten élnek (1 pont).

Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

6. c) Miért tiltják, tartják veszélyesnek a párttagoknak a prolikkal való érintkezést?

Mert a prolik kontrollálhatatlanok a hatalom számára, így a velük kapcsolatba kerülők is könnyebben vétenek a párt szabályai ellen.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

7.) Winston munkatársa, Syme, aki az újbeszél szótár kifejlesztésén dolgozik, a következőket mondja az újbeszél nyelvről: „*Persze azt hiszed, fogadni mernék rá, hogy a mi fő feladatunk az, hogy új szavakat találjunk ki. Pedig szó sincs róla! Mi pusztítjuk a szavakat – mindennap tömegével, százsámra. Letisztítjuk a nyelvet csontjáig.*”

Mi lehet a cél a nyelv ilyen irányú átalakításával?

A cél a gondolkodás szűkítése. Saját reményeik szerint ezzel lehetetlenné teszik majd a gondolatbűnt, mivel nem lesznek szavak arra, hogy elkövessék. (Mindennek csak egy szó lesz majd, és ennek a jelentése szigorúan meg lesz határozva.)

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

8.) A regény visszatérő mozzanata, hogy Óceánia háborúiról van szó valamilyen oknál fogva.

a) Miért lehet fontos szerepe az állandó háborúban állásnak a diktatórikus hatalom fenntartása szempontjából? Mikre lehet magyarázat az átlagember szemében a háború?

A háborús veszélyhelyzet miatt a hatalom feljogosítva érezheti magát a jogok korlátozására / a szélsőséges politikai lépések bevetésére (1 pont). A háború egyben magyarázatként is szolgálhat az állandó ellátási hiányokra (1 pont).

Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

b) Mire mutat rá az, hogy Óceánia ellenfelei folyamatosan változnak, a hatalom mégis azt a benyomást akarja kelteni, hogy ugyanaz a háború zajlik már hosszú évek óta?

Nem az aktuális háborús ellenfél a lényeg, hanem a háborús helyzet fenntartása. Elfogadható válasz az is, ha valaki azt írja, hogy a párt nem akarja, hogy hibás döntéssel lehessen vádolni (tehát hogy rosszul mérték fel, ki az ellenség).

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

9.) Winston szeret visszajárni Mr. Charrington régiségboltjába. Mi vonzza ehhez a helyhez?

Lehetséges válaszok:

- Vonzzák a régiségek, mivel egy jórészt elfelejtett, de teljesebbnek sejtett világ emlékeit hordják, amiről minél többet szeretne megtudni.
- Tetszenek neki a régi, minőségi anyagból készült tárgyak, mert szöges ellentétei a jelen silány színvonalú, csakis gyakorlati célú tárgyi világának. (pl. a finom papírból készült napló, az üvegből készült papírnehezék)
- Felszabadultabbnak érzi magát, mivel kikerül a teleképek megfigyelése alól.

Bármely fenti válasz pontot ér. Adható: 2, 1, 0 pont.

1	
---	--

10.) Winston és Julia elfogásakor Mr. Charrington, a régiségbolt tulajdonosa és egyben a feljelentő elismétli annak a mondókának a végét, ami a londoni harangokról szólt, és amit Winston korábban többször is megpróbált felidézni. A mondóka vége így hangzik:

„Ágyad fejéhez
itt jön egy fáklya,
itt meg egy balta,
fejed levágja.”

Miért illik az elfogadás pillanatához, helyzetéhez nagyon ez az idézet?

Winston épp Júliával van egy szerelmi légyotton, az ágyban csap le rájuk a Gondolatrendőrség (1 pont). Számukra ez a letartóztatás halálos veszélyt jelent (1 pont).

Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

11.) A regény utolsó mondatai így hangzanak: „*De most már rendben van, minden rendben van, a küzdelemnek vége. Diadalt aratott önmaga fölött. Szerette Nagy Testvért.*”

Értelmezd az idézett mondatokat! Mit érthet azon Winston, hogy diadalt aratott önmaga fölött?

A kínzások hatására legyőzte önmagában a szabadságra és az észszerűsége való vágyat, törekvést, a rendszerrel szembeni ellenállást. Ezért képes a Nagy Testvér iránti szeretetre is.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

Truman Show

1.a) Miből látszik a műsor során, hogy a Trumanról szóló valóságshow pénzszerző, kereskedelmi céllal is készült?

Beépített reklámokkal van tele a műsor.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

1.b) Idézz fel három olyan konkrét esetet is a filmből, amikor azt látjuk, hogy a show eseményeit abban a pillanatban a pénzszerzés irányítja!

Lehetséges válaszok a konkrét kereskedelmi célú elemekre:

- Truman rendszeresen találkozik egy idős ikerpárral, akik mindig nekilökik egy hirdetőtáblának, amin mindig más reklám van (csirkehús, ingatlan).
- A felesége megmutatja, milyen háztartási eszközt kapott ingyen a boltban (aprító, hámozó és reszelő egyben).
- Marlon, a barátja mindig ugyanazzal a sörmárkával érkezik, és dicséri, hogy milyen jó.
- Reggelente az újságosál mindig kérnek Truman előtt egy *Kutyabarát* című újságot.
- A felesége egy új fűnyírót akar venni, pontos márkamegnevezéssel, amit később látunk, hogy meg is vettek.
- A felesége egy *Mococoa* nevű kakaót ajánl neki, később látjuk is, amint Truman ezt issza, és közben megy egy szöveges hirdetés.
- A show termékei mind megvásárolhatók egy katalógusból (a házak, játékok stb.) – erről egy reklámfilmbejátszás is van.
- Az egyik néző egy Truman arcával díszített párnát fog.

A fentiekből bármely három elem megnevezése elfogadható. Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

3	
---	--

2.) Mi tette lehetővé a rendezőnek, hogy Truman egész életét egy mesterséges világba helyezve élje le úgy, hogy nem is tud erről?

Truman egy olyan gyerek, aki egy nem kívánt terhességből született, és akit a születése után azonnal egy cég fogadott törvényesen örökbe, így a cég birtokolta a szülői jogokat felette. A cég a műsor tulajdonosa.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

3.) Christof, a valóságshow rendezője szerint azzal, hogy behelyezte Seahaven városába és világába, ő esélyt adott Trumannek arra, hogy normálisan éljen, és hogy az egész világnak olyannak kellene lennie, mint Seahaven.

Szerinted miért gondolja ezt Christof? Milyen Seahaven világa, ami a normális élet lehetősége a rendező szerint?

Seahaven egy ideális, tökéletes kisváros, ahol kedves ismerősök, barátságos hangulat veszi körül Trumant. Az emberi kapcsolatok javarészt támogatóak, hangsúlyozottan udvariasak (pl. naponta köszöngető szomszédok, barátságos újságárus, szerető feleség és anya, a bajban mindig

megjelenő legjobb barát). A környezet biztonságos, a házak szépek, rendezettek, a táj meseszerű (pl. a nap és a hold irreálisan nagy, festményszerű képe a horizonton). Truman élete előre megírt forgatókönyv alapján szerveződik, így az életének eseményei között is az átlagember vágyai kapnak helyet. Esetleg szóba kerülhet a városka neve (kb. „tengeri mennyország”, mint a környezet ideális voltára utaló dolog.

A válasz kifejtettségétől függően 2, 1, 0 pont adható.

2	
---	--

4.) Truman keresztnéve az angol „*true man*”, azaz „*igaz ember*” kifejezésből jön. Miért tekinthető ő egy igaz embernek a nézők szemében?

A szereplése során a tettei, a reakciói, a megélt érzelmei is mind igazak, így hitelesek. Chirstof mondja a film elején, hogy a nézők már unták a színészek tettetett érzelmeit nézni. Truman alakja egy valódi élet pillanatait mutatja.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

5.) Truman naponta vesz egy színes női magazint, amiből nők arcképét vágja ki, és ráragasztja egy lapra. Mi a célja ezzel?

A képekből próbálja összerakni Lauren (azaz a valóságban Sylvia) arcát.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

6.) A cselekmény során több hiba is történik a forgatáson, amik gyanússá válnak Truman számára, és végül rádöbbenik arra, hogy egy mesterséges világban él. Nevez meg három ilyen eseményt!

Lehetséges válaszok:

- A film elején leesik az égből egy nagy reflektor.
- Az eső csak egy sávban esik, mindig követi Trumant.
- Truman felismeri a korábban az apját játszó színészt a jelenben (erre gyorsan megakadályozzák, hogy utánamenjen).
- Örök távolítják el a neki megtetsző lányt a táncmulatságról.
- Truman elmegy a tengerpartra Laurennel (azaz a valóságban Sylviával), aki elárulja, hogy minden csak díszlet, műsor, de Truman akkor még nem érti ezt meg.
- Az autórádió elromlik, és Truman azt hallja, ahogy a felvételre készülnek (bemondják, épp merre jár, és hogy készüljenek a statiszták, illetve a frekvenciaváltáskor mindenki egyszerre kap a füléhez az utcán).
- Bemegy egy irodaházba, ahol a liftbe pillantva észreveszi, hogy ott egy filmes pihenőhely van, nincs is igazi lift.
- A családi fényképen a Mount Rushmore az elnökök szobrával nagyon kicsinek tűnik neki.
- A házassági fotóján Meryl furcsán tartja az ujjait (keresztbe tett ujjak – esetleg sikerkívánság, vagy a gonosz távoltartásának jele).
- Követi a feleségét a kórházba, ahol látszik, hogy zavart okoz a megjelenése.
- Chicagoba menne busszal, de a busz nem indul, és minden statiszta azonnal, kérdés vagy zúgolódás nélkül leszáll a buszról.

- Észervezi, hogy a statiszták körben járnak a háztömb körül, mindig ugyanazok jönnek elő.
- Amikor Truman kocsival menne el a városból, pont mindig az ő irányába lesz hirtelen dugó.
- A rendőr, aki az atomerőmű állítólagos szivárgása miatt megállítja, tudja a nevét, pedig sosem találkoztak.
- A feleség elég feltűnően reklámoz egy kakaómárkát, mintha közönségnek tenné, ami egyáltalán nem illik bele a kettejük közötti aktuális helyzetbe, beszélgetésbe.
- A felesége segítséget kér egy rejtett kamerától az eldurvuló vitájuk során.

A fentiekből bármely három elem megnevezése elfogadható. Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

3	
---	--

7.) Truman sosem látja Christofot, csak fentről, az égből hallja a hangját.

Milyen szerepet társít a rendezőhöz, hogy Christof az égből beszél Trumanhez, miközben egész életét (sőt, majdnem a halálát is) a kezében tartja?

Istenként irányítja az életét (fentről, az égből néz le rá, mindent lát és irányít).

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

8.) Christof úgy fogalmaz Trumannek, hogy a róla szóló műsor „*millióknak ad reményt, örömet és ösztönzést*”. Miért gondolhatja azt Christof, hogy ez igaz?

A kisemberek úgy érezhetik, hogy egy, az övékhez hasonlóan átlagos élet is lehet izgalmas, érdekes. Truman teljesen átlagos képességű, nincsenek kiemelkedő fordulatok az életében, mégis sztár lett.

A fentiekből bármely válasz megfogalmazása pontot ér. Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

9.) Truman hajója, amin menekülni szeretne az otthonából, a Santa Maria nevet viseli, mint annak idején Kolumbusz Kristófé. Teremts kétféle kapcsolatot az Amerikát felfedező Kolumbusz és Truman között, ami indokolhatja a hajóik azonos elnevezését!

Mindketten számukra ismeretlen földrész felé mennek, amit még nem láttak. Olyan helyre vágnak elmenni, ami a világ túlfelén van. Mindkettőjüknek egy számukra félelmetes, nagy vízen kell átmenni. Meg kell küzdeniük azzal, hogy a környezetük nem hisz abban, hogy képesek lesznek elérni a célt.

A fentiekből bármely két elem megnevezése 1-1 pontot ér. Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

10.) Sylvia szerint Christof bűnös, aki tönkreteszi Trumant a róla szóló show-val, míg Christof szerint ő csak jót tett vele. Hozz mindkét vélemény védelmében két-két érvet, amivel igazolhatják a véleményüket!

Sylvia véleménye mellett: (2 pont)

- Truman sosem dönthet szabadon az életéről, bezárva tartják, a stúdió voltaképp börtön, hiszen ha el akar menni, erőszak árán is visszatartják.
- Truman élete szemfényvesztés, mert nem a valóság formálta meg az élete kereteit (szülei, barátai, felesége, munkája stb.), hanem a forgatókönyvírók, így Truman nem azt az életet éli, ami a valóságban a sajátja lenne.
- Azzal, hogy tévéműsorként sugározzák az életét, megfosztották a magánélet védelmétől, kirakatba tették a legintimebb pillanatait is mások szórakoztatására.

Bármelyik két válasz elfogadható.

Christof véleménye mellett: (2 pont)

- Trumant szerető közeg veszi körül, sok társas kapcsolata, külső szemmel boldog magánélete van (kedves szomszédok, szerető család, legjobb barát van mellette).
- Truman egy nem kívánt terhességből születik, valószínűleg árvaházban nevelkedne, bizonytalan körülmények között, így viszont védett, teljes élete van.
- Trumannek nem kell félnie a világ hétköznapi gondjaitól: van állása, anyagi biztonságban, szép környezetben él.
- Truman sokak számára példakép, élete így értékes, mások számára is inspiráló.

Bármelyik két válasz elfogadható.

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

4	
---	--

11.) Miből látszik, hogy Christof tulajdonképpen szereti Trumant?

Pl. megsimogatja az alvó Truman arcát a képernyőn. Ellágyul Truman gyermekkori emlékeinek felidezésére (születés, tejfogak elvesztése, első nap az iskolában stb.) – kicsit apaként néz rá. Bármely elem megnevezése 1 pontot ér. Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

12.) Miből látjuk a filmen, hogy Truman életét az egész világon követik?

Rendszeresen mutatják a nézőket, akik között amerikaiak és távol-keletiek is vannak. Újságokat mutatnak mindenféle nyelven, amik a showról szólnak.

Bármely elem megnevezése 1 pontot ér. Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

13.) Hogyan fogadják a nézők Truman szabadulását?

Örülnek neki, megtapsolják. Igazi hőssé válik a szemükben azzal, hogy legyőzve a sok fizikai és lelki viszontagságot kiszabadult a stúdió markából.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

14.) Truman elmenetele után két néző (a két biztonsági őr) azonnal más program után néz a műsorújságban. Mire mutat rá ez a gesztus a Truman Show nézettségével, sikerével kapcsolatban?

Akármennyire nagy rajongótábora volt, voltaképp gyorsan lecserélhető – más tévéműsor fogja átvenni a helyét. A nézők figyelme gyorsan más irányba terelődik.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

15.) Az alábbi képen a film egyik utolsó jelenetét láthatod egy moziplakáton megidézve.

a) Melyik jelenetet idézi fel a plakát?

Amikor Truman elhagyja a filmstúdió mesterséges világát.

Adható: 1, 0 pont.

1	
---	--

b) Próbáld megfogalmazni, milyen jelképes jelentés társulhat a képhez a filmbeli jelenet tükrében! Mire utalhat a lépcsőn való felmenetel? Mi a jelentősége annak, hogy a nyitott ajtó az égben van?

Truman felemelkedik, magasabb rendű életet él mostantól, hogy kilép a mesterséges világból. Esetleg jelképezheti azt, hogy egy keskeny út vezet csak a megoldást jelentő kijáráshoz, amit meg kellett találnia. Az ajtó az égre nyílik, ami jelentheti azt, hogy kilépni innen számára maga a mennyország. Jelentheti azt is, hogy így ő is felkerül az égbe, ahol Christof van, tehát innentől kezdve már a saját életének irányítójává válhat.

Bármely két elem megnevezése 1-1 pontot ér. Adható: 2, 1, 0 pont.

2	
---	--

Fogalmazás

Mindhárom műben nagy szerepe van a televíziónak, a tömegkommunikációnak. Foglald össze, melyik műben hogyan nyilvánul meg ez a kiemelt szerep! Szerinted milyen hatással van a mai emberekre a tömegkommunikáció?

Adj címet fogalmazásodnak! Ügyelj a stílusra és a helyesírásra! A fogalmazás lehetőleg ne haladja meg a pontozott sorokkal kijelölt terjedelmet.

Lehetséges szempontok:

Bradbury művében a televízió a szórakoztatás eszköze, amivel le akarják nyugözni az embereket, ám egyben irányítják is őket. A műsorok színesek, hangosak, figyelemfelkeltők, de nagyon felszínesek. Ezzel helyettesítik a valóban szoros társas és családi kapcsolatokat – pl. a legnépszerűbb műsor a „család”, amivel a rokoni társaság hiányát pótolják, noha a szereplők közti valódi viszonyok, konfliktusok oka sokszor rejtve marad a nézők előtt. A tévé egyszerű üzeneteket, szórakoztató műsorokat közvetít, elnyomja a gondolkodást és a valódi társasági beszélgetést, manipulálja a valóságról alkotott képet. Az emberek hosszan arra gyűjtik a pénzüket, hogy részesei legyenek ennek a színes, virtuális világnak, életcéljuk része lesz a négy tévéfal megvásárlása. A rendszer diktatórikus, de nyomasztó jellemzőit megpróbálja elfeledtetni a folyamatos szórakoztatás által. További tömegkommunikációs eszköz a fülben hordható „tengeri kagyló”, amiből zene szól, vagy valamilyen rádiós műsort lehet hallgatni. Az emberek erősen ki vannak téve a folyamatos reklámoknak is.

Orwell művében a tömegkommunikációt a telekép és az újságok jelentik. A telekép a propaganda és a megfigyelés eszköze, ami behálózza az egész világot, a munkahelyeken, az utcákon, az otthonokban is jelen van. Ezen keresztül zajlik az ideológiai agymosás és az emberek megfigyelése. A teleképen vagy az újságokban megjelenő hírek mind manipuláltak, céljuk a párt és Nagy Testvér ideológiai iránymutatásának sulykolása. Ha utólag változnak a politikai szövetségesek, akkor a régi újságokat is átírják – Winstonnak is ez a feladata. A telekép beavatkozik az emberek magánéletébe, otthoni tevékenységeibe is: a kötelező reggeli tornától kezdve az állandó megfigyelés veszélyének tudata miatt kontrollált gesztusokig mindent befolyásol. Megfélemlítő szerepe is van, hiszen gyakran mutatnak háborús jeleneteket, erőszakot, a napi szinten ismétlődő Két Perc Gyűlöleten keresztül ellenségképet közvetítenek, erőszakra buzdítanak. A tömegkommunikáció itt egyértelműen csak negatív jellemzőket hordoz.

A **Truman Show**-ban a hét minden napján 24 órában vetített tévésorozat erős kötődéseket épít ki a néző és a szereplők között. Mivel Truman hétköznapi, átlagos életet él, részben hasonlít a nézőire, ezért ők (Bradbury regényének „családjához” hasonlóan) némileg családtagnak, barátanak érzik őt, aggódnak érte, szurkolnak neki. A Truman Show szórakoztatni akar, de emellett manipulálja is a nézőket (vásárlásra buzdít, az ideálisnak tartott kisvárosi világ értékrendjét közvetíti). Ennek a műsornak a nézése szinte addiktív jellegű. a nézők feszült figyelemmel követik, nem törődve a külső zavaró tényezőkkel (pl. a kádban ülő férfi, a gyerekkel üldögélő anya, a munkájukra nem figyelő biztonsági őrök). A show a sztárkultuszt is támogatja – szereplői, rendezője sztárok, akik interjúkban szerepelnek, fanatikus rajongók pedig megpróbálnak Truman közelébe kerülni a forgatás során. A show nézése ugyanakkor erősíti a társas kapcsolatokat, baráti közösségeket is teremt: az emberek együtt izgulnak Trumanért, megbeszélik a problémáit, értékelik a döntéseit. A tévé mindezek mellett a pénzszerezés eszköze is a beépített reklámok által.

Mára a tömegkommunikáció fő tere az internet lett, a hagyományos tévé, a rádió és a nyomtatott sajtó erősen visszaszorult. Ez nem jelenti azt, hogy a művekben olvasott hatások, amiket a tömegkommunikáció gyakorolhat a társadalomra, ne lennének fellelhetők. A tömegkommunikáció a mindennapok része, az információszerzés és a szórakoztatás lehetősége is: híreket, filmeket, zenét, képeket stb. egyaránt könnyen és gyorsan elérhetővé tesz az interneten keresztül. A tömegkommunikáció formálhatja identitásunkat, ízlésvilágunkat. Kapcsolattartási lehetőséget biztosít az egymástól távol élő barátok, családtagok számára, amivel megkönnyítheti, viszont felszínesebbé is teheti a kommunikációt. A regényekhez hasonló módon továbbra is kérdéses lehet a hírekben közvetített dolgok igazságtartalma, másrészt a médiában való elmerülés túlzottan beszippanthatja, függővé teheti a felhasználót.

Bármilyen egyéb, helytálló gondolat is elfogadható.

A pontozáskor figyelembe veendő a lényegi meglátások megléte, a szellemes és kifejező cím, a témataratás, a szerkezet arányossága, a megfelelő stílus, nyelvhelyesség és helyesírás. Mindezeket összegezve a „közepes” szintű fogalmazás 15 pontos, a „jó” 23, a „kifogástalan” 30 – köztes pontszám a javító tanár belátása szerint adható.

30	
----	--